

Pöördumine kavandatavate riikliku üldhariduskooli õppekava muudatuste asjus.

Haridus- ja teadusministeerium
Eesti Õpetajate Liit
Eesti Haridustöötajate Liit
Riigikogu kultuurikomisjon

Pöördume adressaatide poole seoses kavandatavate õppekava muudatustega ning pedagoogiliste ringkondadeni jõudnud seletuskirjaga nende muudatuste osas. Nimelt keskendutakse seletuskirjas selle paljudel lehekülgedel küll rohketele üksikasjadele, ent puudu jääb tervikpilt ning põhjendused, mis kavandatavaid muutusi õigustaks. Eeldatavalt peaks see dokument näitama, miks on õppekavade muutmist vaja, mis täpsemalt vajab eelmises õppekavaversioonis muutmist, ning millises osas uus pakutud versioon on parem. Praeguses seletuskirjas puudub lähem analüüs, mis jääb vanadest õppekavadest välja ja mis ainekavades peaks teisenema.

Kavandatavate fundamentaalsete muudatuste osas (eriti suunaga sisupõhiselt väljundipõhisele) puuduvad alusuuringud ja eksperimendid, vähemalt pole neile viidatud. Õpetajad vajavad selgemaid juhendeid ja raamistikku, kuidas kavandatavad muudatused nende tööd hakkavad mõjutama. Kui on olemas etteantud õppeväljundid, peaks välja pakutama ka süsteem ehk rakendused, kuidas nendeni jõuda, ning viis, kuidas kontrollida tulemusi. Küsimuseks jääb näiteks, kui koolis on kolm õppesuunda, kas peab siis olema ka kolm õppekava? Ka see, kuidas toimub õpilaste koolivahetuse korral ühtne teadmiste kontroll, kui õppekavad on kooliti väga erinevad. Kui varasemates õppekavaversioonides järgiti õpetamise ja kasvatamise ühtsust, siis nüüd on kasvatuse mõiste kadunud, jäänud on aga rohked kasvatusprobleemid, millega õpetajaskonnal on järjest raskem toime tulla.

Väljundipõhisus õppekavades kohtab viimaste aegade rahvusvahelises erialakirjanduses kriitikat. Pealegi ei asenda väljundite kirjeldus asjatundjate poolt koostatud, teadlikult struktureeritud ja vastavate didaktiliste juhistega varustatud sisu. Jääb selgusetuks, kuidas peaksid oma aine sisu ise looma vajaliku ettevalmistuseta õpetajad, keda on koolides järjest rohkem. Ka jääb selgusetuks, mille alusel tehakse edaspidi õpikuid, kui puuduvad sisukirjeldused.

Kirjeldades üleminekut eestikeelsele õppele uue õppekava valguses on vaja rohkem selgust, kuidas seda saavutada. Praegustes oludes vajab selgemat visiooni ka eesti keele õpetajate ettevalmistus muukeelsetele õppuritele ning mis tagab aineõpetajate toimetuleku segaklassides, et õppe tase ei langeks. Tänase reaalsuse jätkumisel pole tulemuse saavutamine võimalik. Oluline on teada, mida selle nimel teha kavandatakse?

Arvestades õpetajaskonna üldteada suurt koormust üha lisandunud ülesannete tõttu, ei vähenda kavandatavad muudatused seda, vaid lisavad tööd veelgi. Etteantu pinnal peaksid koolid nüüd tegema oma õppekava, ent arvestades esitatu kaootilisust ja tervikpildi puudumist ei saa koolijuht nõuda õpetajatelt, et need oma koormuse kõrvalt veel õppekava muudatustega seotud materjalid läbi töötaksid. Ei saa unustada ka Eestis omaks võetud kaasavat haridust, mistõttu on klassides sageli erinevate õppekavadega lapsed. Õpetajatel napib praegu teadmisi, kuidas ühe klassikollektiivi raamides rakenduksid erinevad individuaalsed õppekavad. Eriti valusalt tabab eelkirjeldatu omaenese kontseptsiooni alusel töötavaid erakoole.

Sellised muudatused eeldavad igale koolile vastavat tugiteenust, kuivõrd õpetajatel pole taolist kompetentsust. Õppekavaga seonduvaid aineid on kahandatud ka ülikoolide õpetajate õppes.

Sooviksime, et pedagoogiline üldsus kogeks muudatuste puhul edaspidi erudeeritud asjatundlikkust, et ei kuhjuks möödalaskmised ja hariduspoliitiline ebakompetentsus. Nõutavad instruktsioonid käivad üle õpetajate suutmiste piiride.

Töö õppekava muudatustega on järjepidev protsess ning õppekava on ühiskondlik kokkulepe. See eeldab professionaalse meeskonna järjepidevat tööd, kes tunnevad nii kohalikku traditsiooni, siinseid vajadusi kui ka rahvusvahelisi suundumusi. Praegusega on õppekava teooria tundjaid Eestis vähe järele jäänud, pooled neist pensionieas. Olemasolevaid ei kaasatud meile teadaolevalt muudatuste tegemise protsessi. Et hoolitseda järelkasvu eest, on vaja luua võimalused uueks õppekavateoreetikute põlvkonna ettevalmistamiseks ülikooli tasandil.

Eesti Kultuuri Koja töörühma liikmete ettepanek on luua püsiv eraldiseisev institutsioon, kus õppekavaarendus on spetsialistide, mitte projektimeeskondade hoole all.

Teeme ettepaneku, et riiklikul tasandil kehtestatakse näidisõppekava versioon, milles sisalduv tuleks õpilastel erinevate haridustasemetega saavutamisel selgeks saada viisil, et seda on võimalik kontrollida. Riikliku õppekava versiooni kõrval avaldatakse ka näidisõppeplaanid (mida, millal ja kuidas), mis oleksid õpetajatele ja kirjastustele juhiseks.

Eesti Kultuuri Koja hariduse töörühma 16 liiget